

דף לז:

עין משפט ב. חר"מ סימן שנב פעיף א

א. הפקיד אצל שנים וטענו שניהם נגנב ^ע ואח"כ הודה אחד, ונגד השני שלא הודה באו שני עדים שהוא גנבו הרי שניהם משלמים הקרן.

עין משפט ט. חר"מ סימן שעא פעיף ב

ב. אירע בקרקע קילקול הבא מאליו כגון שטפה נהר ^פ אין אחריות ההפסד על הגזלן, שהרי בחזקת בעליה עומדת ואומר לו הרי שלך לפניך. אבל אם הפסידה הגזלן בידיו כגון, שחפר בה בורות שיחין ומערות או שקצץ את האילנות והרס המעיינות והרס הבנין, חייב הגזלן להעמיד לו הבית או השדה כמו שהיו בשעת הגזילה ^ז, או ישלם מה שהפסיד.

הגה: בקרקע אם נשתמש או אכל פירותיה ^ק צריך לשלם מה שנהנה דכיון שאינה נגזלת והיא ברשותו של הנגזל היא ג"כ לטובתו, לא כן במטלטלין

ואל תעשה חלה ג"כ השבועה גם במצות לא תעשה בכולל, וכ"כ הרמב"ם והוא מש"ס פ"ג דשבועות. ש"ך ס"ק ט"ו.

ע. מבב"ק ק"ח ע"א, וברמב"ם פ"ד מגניבה הלכה ז' הוסיף כאן שנשבעו שניהם אחרי שאמרו שנגנב, אח"כ הודה אחד והשני באו עליו עדים, שניהם משלמין את הקרן, ואם תפס בעל הפקדון את הכפל אין מוצאין מידו, וזה שהודה משלם את החומש, וכתב ה"ה, דין הכפל בעיא דלא איפשטא בב"ק ק"ח ע"א ופסק הרמב"ם כדרכו בכל כיוצא בזה. והטור כתב דכפל פשיטא דמשלם, ובחומש מבעיא ובכ"מ הניח הרמב"ם בצ"ע. וכתב בבאר הגולה שפשוט שכאן חסר במחבר תיבת "ונשבעו" וצ"ל ונשבעו והודה אחד מהם, ופסק המחבר לקולא כדעת הרמב"ם והטור שלשניהם אינם משלמים אלא הקרן, לא הכפל כדעת הרמב"ם וגם לא החומש כדעת הטור.

פ. במשנה וברייתא שם וכרבנן. ורמב"ם שם בריש פ"ט. ואפי' עקרה הנהר לגמרי או שהיתה שריפה ונשרפה לגמרי כיון שבא ההפסד מאליו, ברשות הנגזל קיימא הוא, וכמו שכתוב בסי' שפ"ו. ש"ך ס"ק ג'.

צ. כתב ה"ה מב"מ כאוקימתא דרבא בהיא דאכילת פירות, בדף י"ד ע"ב.

ק. או דר בבית או השכירו ולקח השכר וכה"ג צריך לשלם מה שנהנה. ש"ך ס"ק ה'.

שגזל שאינו משלם אלא כשעת הגזילה ר.

עין משפט י.

הו"מ סימן צה סעיף א

א. אלו דברים שאין נשבעין עליהם מן התורה ש. קרקעות ת, עבדים א, שטרות ב והקדשות וכן נכסי גויים ג, בין שבועת מודה במקצת או כופר הכל ועד אחד מעיד שחייב, בין שבועת השומרים ד ואפי' פשעו ה בהם או אבדו פטורים מלשלם בין אם הוא שומר חינם בין אם הוא שומר שכר או שואל ו. אבל שבועת היסת ז נשבעים אפי' על דברים אלו,

ר. ואם עשה מלאכה בכלי ונהנה אפי' עשוי לשכירות פטור, כמו בסי' שס"ג סעיף ג'.
ש. משנה שבועות מ"ב ע"ב, ומציעא נ"ו ע"א. רמב"ם ריש פ"ה מטוען והטור, דשבועה דרבנן משביעין.

ת. אפי' של חוצה לארץ כ"כ הראב"ד.

א. ולענין עבד עברי אם גם הוא נקרא קרקע שאין נשבעים עליו, עיין ש"ך בס"ק י"ח, ולקמן בסי' רכ"ז סעיף ל"ג ובסמ"ע שם ס"ק ס'.

ב. פירוש שתבעו הפקדתי בידך ב' שטרות שסכום כל אחד כך וכך, ותחזיר לי השטרות, והוא מודה באחד וכופר בשני פטור, דכתיבת יד פטור משבועה אבל אם תבעו דמי השטרות הו"ל כאילו תבעו מנה לי בידך והודה לו במקצת דחייב שבועה דאורייתא בתבעו בכתב ידו, ואם תבעו מנה חמשים בע"פ וחמשים בשטר, ומודה לו בחמשים של השטר וכופר בנ' שבע"פ, כשם שאין נשבעין על כפירת קרקעות כך אין נשבעים על הודאת שיעבוד קרקעות כמו שמבואר בסי' ס"ט וסי' פ"ח סעיף כ"ח. סמ"ע ס"ק ג'.

ג. כן הוא במכילתא בפ' משפטים פרשה ט"ו "כי יתן איש אל רעהו" ולא להקדש ולא לאחרים וגוי לאו רעהו. והביאה הגאון.

ד. אפי' נאבד ותובע דמיו, מ"מ כיון שבתחילת השמירה היה כקרקע פטור, כ"כ בש"ך ס"ק ב'.

ה. טור וכ"כ הרא"ש בשבועות פ"ו סי' כ"ד, וכן דעת הר"ף והר"ן בשם הר"י הלוי וה"ה בשם הרמב"ן והרשב"א, דכתבו שפושע לאו מזיק הוא, שהרי פשיעה בבעלים פטור, ומזיק חייב וזו דעת הראב"ד בהשגות. והש"ך בס"ק ג' כתב דהעיקר כהרמב"ם דבפשיעה חייב.

ו. ואם התנה לשלם הכל לפי תנאו ועיין בסי' ס"ו סעיף מ'. כ"כ הרמב"ם בהלכות שכירות פ"ב. ורמ"א. והיינו שהתנה בקנין כ"כ בסמ"ע ס"ק ו' ובקצות ס"ק ב'.

ז. ה"ה שבועת המשנה כגון שבועת שותפין או שבועת הנוטלין, סמ"ע ס"ק ז'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

וכן ע"י גלגול נשבעים עליהם.

א. ב. הקדשות שאמרו שאין נשבעים עליהם דוקא הקדש גבוה, אבל הקדש לעניים ^ה או לביהכנ"ס או לס"ת וכיוצא בזה נשבעים עליהם כמו שנשבעים על נכסי הדיוט.

הגה: י"א ^ט דדבר שתלוש ואח"כ חברו בקרקע לאו כקרקע דמי ונשבעים עליו, ויש חולקין ^י, וע"כ אם שאל בית ^כ ונשרף עם כל הדברים הקבועים בו פטור מלשלם.

ה. פירוש מעות שיש לעניי העיר קיצבה בהם דהקדשות אלו דינם כנכסי הדיוט וכמו שכתבו הטור והמחבר בסי' רי"ב. והיום כל הקדש יש לו דין חולין דאין לנו הקדש לבדק הבית ואינו אלא לצדקה כ"כ הטור שם. אבל אם הוא ממון שאין לו קיצבה פטור משום ממון שאין לו תובעין כמבואר בסי' ש"א סעיף ו'. סמ"ע ס"ק ח'.

ט. טור בשם בעל העיטור.

י. מרדכי פ' שבועת הדיינים.

כ. אע"פ ששואל חייב באונסין כאן פטור דדינו כקרקע. וכתב הש"ך ס"ק ח' דנראה מדברי הרמ"א דלי"א אלו אפי' בית הו"ל תלוש ולבסוף חברו לענין שבועת השומרין, ומשמע ליה כן מדברי העיטור, אבל לענ"ד נראה דהעיטור לא דיבר אלא בכותל בנין, אבל בית הו"ל קרקע, והביא עוד כמה פוסקים שכתבו בפשטות דאם שאל בית ונשרף פטור משום דאין דין שומרים בקרקע וכתב הכי נקטינן ע"ש. ועיין בקצות ס"ק ג' מש"כ על דברי הש"ך.